

reivxor. act. Bulgarin. in l. i. num. 5. ff. solut. matrim. Bald. de Bartol. ibi. n. 205. ver. Sed potest Merlin. n. 74. 123 75. Ac proinde etiam anterioribus chirographarijs creditoribus erit 124 praferendus; quoniam hypothecarij posteriores potiores esse debent, l. eos 19. C. qui potior. l. creditor 12. S. si primus, ff. cod. Merlin. lib. 4. tit. 1. q. 14. num. 1. Obijci tamen exceptionis dotis non numerat, si per tempus licuerit, poterit. Menoch. dict. præl. 13. num. 18. Merlin. vbi proximè, & nu. 122. Sed prælationem utique obtinebit aduersus anteriores viri creditores, si tempora opponendi exceptionem dotis non tradit, labantur, quia numerata dos iure præsumitur, vnde omnibus suis gaudet priuilegijs Merlin. num. 76. Mantic. supr. lib. 11. tit. 27. num. 4. Afflct. decil. 402. Crauet. conf. 40. num. 5. Marsil. in rubric. de fideiussor. q. 35. Trentacinq. d. resol. 7. n. 15. ver. Ego non discederem, vbi in ver. Contraria, aliter sentientes recenset.

Ver. Quartū adnotandum est.

125 Compertum est apud omnes', licet mariti creditoribus obijcere aduersus dotis recepta confessione non numerata dotis exceptionem, etiam si illa ante matrimonium emitatur, nisi temporis transcurso excludantur. Menoch. d. præsumpt. 13. num. 4. Socin. in l. i. num. 87. ff. solut. matrim. Ant. Gom. dict. nu. 52. circa finem, ver. Item & tertio intellige, Merlin. num. 36. Nouell. p. 7. priuileg. 47. Afflct. decil. 100. Gutier. dict. num. 13.

Ver. Ultima:

Consentunt, Bald. in authenticis, 126 sed iam necesse num. 2. q. 5. C. de donat. ante nupt. Merlin. num. 55. Menoch. num. 25. licet enim res in dotem dentur & estimata, quoties mulier consequi estimationem ex bonis viri non potest, vt in hoc casu regredi permittitur ad res ipsas cum priuilegio hypothecar. & prælationis 127. contra anteriores viri creditores, ac tertios possessorum, & si ipsa alienatio non consentiat, l. in rebus 30. C. de iur. dot. Anton. Gom. in d. l. 50. num. 44. Pinel. in l. i. part. 3. nu. 15. C. de bon. matern. Molin. de iust. & iuri. tom. 2. disp. 426. num. 10. Gregor. Lop. in l. 7. gloss. 4. tit. 11. part. 4. D. Couār. practic. cap. 28. num. 8. Ceuall. quest. 3. num. 24. Gutier. de iuram. confirmat. part. 1. cap. 1. num. 9. & pract. lib. 3. quest. 7. num. 12. 13. Bartol. in l. i. si estimatis 5. num. 25. in fine, ff. solut. matrim. Hypolit. sing. 491. Nouell. de dot. p. 8. priuileg. 6. Quare si mulier repellatur proposita exceptione dotis non numerata, quia maritus confessus est accepisse quantitatem, qua & estimata sunt res in dotem tradite, poterit ipsa ea, quæ dedit, vindicare, vt recte aduertit Merlin. vbi proximè, atque ita omnibus creditoribus praferetur, si talia bona in bonis mariti inueniantur, aut eadem à possessoribus avocabit. Sed hoc fallit, si possessorum offerrent mulierum rerum estimationem, Ceuall. num. 36. Nouell. p. 7. priuileg. 47. Afflct. decil. 100. Gutier. dict. num. 13.

AD

AD CAPVT
Octauum.

SUMMARIUM.

- 1 Referuntur Doctores materiam explicantes.
- 2 Creditor agens hypothecaria quomodo in libello concludere debeat.
- 3 Alia forma concludendi rejicitur.
- 4 Actio personalis non transit ad singularē successorem.
- 5 Ius offerendi non est in obligatione, sed in electione possessoris.
- 6 Explicatur, cap. ex literis de pigmentibus.
- 7 Possessor, qui melioramenta fecit in re alijs hypothecata, liberatur soluedo estimationem ipsius rei sine melioramentis.
- 8 Satis fit iuribus in contrarium adductis.
- 9 Melioramenta quoad effectum manentes eius, qui bona fide melioravit.
- 10 Explicatur l. cum postulasse, s. fin. ff. de damn. infec. ac conciliatur cum l. Paulus. S. domus. ff. de pign.
- 11 Melioramenta non cedunt hypotheca, quares meliorata est astricta.
- 12 Respondetur ad argumentum contrarium.
- 13 Rejicitur Bartoli sententia tradita supra num. 7. quia infra num. 15. explicatur.
- 14 Impugnantur rationes, quibus Bartolus defenditur.
- 15 Iudicis arbitrio relinquitur, vt iuxta casus circumstancies Bartoli sen-
- tentiam, aut opposit: in sequatur.
- 16 Vbi admittitur possessor ad offerendam rei estimationem, & si non sufficiat toti debito, estimatione reis facienda est secundum tempus solutionis.
- 17 Successori etiam particulari eius, qui meliorauit, competitus prefatum offerendi.
- 18 Possessor, qui non meliorauit, non auditur offerens hypothecar. estimationem, si debito persolendo non sufficiat.
- 19 Hypotheca, nisi omni, quod debetur, soluto liberari non potest.
- 20 Fructus percepti post item contestata ex re hypothecata sunt cum expensis meliorationum compensandi.
- 21 Quoties creditor renuit, expensas meliorationum soluere, cogitur, rei estimationem recipere, sicut non sufficiat ad integrum debiti satisfactionem.
- 22 Malefide possessor tenetur restituere fructus, quos ex melioramentis a se factis perceperit.
- 23 Qui in alieno sciens meliorationes facit, donare videtur.
- 24 Referuntur, qui docent, possessorum malefide non teneri ad restitutionem fructuum ex meliorationibus a se factis perceptorum.
- 25 Eligitur prima sententia tradita, num 22. & limitatur.
- 26 Possessor bona fide debet fructus perceptos ex melioramentis a se factis restituere.
- 27 Contrarium verius est.
- 28 De compensatione fructuum cum sumptibus meliorationum, remissione.
- 29 Iuxta quod sepius estimanda sunt melioramenta, remissione.
- 30 Pater in bonis aduentitiis filii habet liberam administrationem, alienatione

- tione interdicta.
- 31 Filius renocata alienata ex bonis aduentitijs per patrem, non discussis bonis paternis.
- 32 Opponitur de lege 24. tit. 13. p. 5.
- 33 Conciliatur ad partita cum l. 1. C. de bono materu.
- 34 Pater administrans bona aduentitia filii minoris sub sua potestate constituti, potest ex causa necessaria etiam immobilia sine decreto alienare.
- 35 Secus est si administrator fuerit legitimus honorum filij emancipatus, aut etiam confratrum non habeat in bonis filij aduentitijs, quem habet sub potestate.
- 36 Filius fam. habet tacitam hypothecam in bonis patris pro administratione aduentitorum, si quid dolo gessetur, aut sine iusta causa alienauerit.
- 37 Predicta hypotheca incipit a die suscepta administrationis.
- 38 Filius ac possit viro patre reuocare alienata ex bonis aduentitijs per ipsum: refertur affirmativa, ac liquidatur.
- 39 Filius non permittitur, patris existere castigatores.
- 40 Contraria sententia proponitur.
- 41 Adhibetur distinctione.
- 42 Filius exiens patri potestate afferre patri dimidiam etiis fructus partem de bonis aduentitijs, et excedendo per matrimonium totum sibi videntur de iure Regio.
- 43 Per alienationem a patre factam de bonis aduentitijs filii non extinguitur etiis fructus, quem in re alienata ille habebat.
- 44 Vifrustratorius potest etiis fructus vendere, neq; ex hoc illu amittit.
- 45 Filio fam. ubi in iudicio stare permittitur, pater consentire cogitur, aut index licentia, etiis iunctio eo, praebet,
- 46 Virum filius fam. stare in iudicio possit sine permissione patris pro bonis aduentitijs, quorum etiis fructus ad illum non expectantur.
- 47 Prescriptio non currit contra impedimentum agere.
- 48 Bona dotalia non prescibuntur, contra mulierem unptam.
- 49 Nec bona donata propter nuptias.
- 50 Prescriptio capta continuatur, licet res detur in donum, aut donetur, propter nuptias.
- 51 Cum mulier agere potest sine licentia viri, matrimonio constante, pro dolore, et donatione propter nuptias, prescribitur aduersus ipsam.
- 52 Prescriptio non currit in mulierem nuptam pro bonis proprietaryibus.
- 53 Contra impedimentum agere currit prescriptio, cum ipse vales obstatum remouere.
- 54 Vix non facile potest impedimentum ad agendum remouere.
- 55 Feminae maximam debent viris suis reverentiam exhibere.
- 56 Nil difficultius, quam quod ab aliena pender voluntate.
- 57 Difficile est mulieri, cogere maritum, ut sibi consensu prestat ad agendum.
- 58 Limitatur, quando solita est in causis similibus in iudicio esperiri.
- 59 Filio fam. prescriptio non currit.
- 60 Procedit, et si possit agere de licentia patris.
- 61 Filio fam. quis sine patris licentia potest agere, prescriptio currit.
- 62 An filio fam. prescriptio currit in bonis aduentitijs, in quibus etiis fructus patris non est.
- 63 Prescriptio non labitur contra filium fam. in casu l. 24. tit. 13. p. 5.
- 64 Sed soluta patria potestate currit.
- 65 Filius sine in potestate, sine emanci-

petus agere contrapatrem, tamen non petita, nequit.

De meliorationibus, que in re hypothece subiecta a tertio sunt.

QUOD primam huius capituli partem de possessore offereat estimationem rei hypothecatae, conducunt tradita per Merlin. de pignorib. lib. 2. quzst. 6. 9. ann. 4. & lib. 4. quzst. 81. per totam Negulantium, eod. tract. part. 5. memb. 4. num. 21. Cyriacum, tom. 1. contouerit. 19. 4. a num. 1. Hermosillam, in l. 36. gloss. 7. in fine, tit. 5. p. 5. Marescotum, variat. lib. 2. cap. 109. num. 14. cum sequentib. Gregorium Lopez in l. 15. gloss. 3. titul. 13. part. 5. Morotum, de iur. offerendi, a num. 7. & alios statim gerendos.

Num. 1:

- 2 Creditore hypothecario agente contra tertium possessorem conclusio libelli ita concipienda est, ut res ei tradatur, donec de credito satisfiat, que praxis ab omnibus est admissa, Mantic. de tacitis conuent. lib. 11. tit. 28. num. 32. Merlin lib. 5. q. 78. num. 10. Ceall. tom. 1. quzst. 76. num. 17. Villadiego in polit. tract. de form. libell. nu. 76. Paz in prax. tom. 3. cap. 2. §. 4. num. 42.
- 3 Altera vero formula concludenda, ut scilicet creditor petat, rem sibi tradi, aut debitum solvi, inepta videtur, siquidem nulla est actio, qua a posse for pecunia peti possit, nam persona lis, qua debitor aferri potest, in successione cuius intererat, cum pecunia pro possessionibus pepedita est, causa defensio-

L. nem

qui 13. C. de obligat. & action. l. 1. §. si hares, ff. ad Trebelli. vlt. §. fin. ff. de contrempt. Cyriac. contouerit. 18. num. 1. tom. 1. Merlin. lib. 1. quzst. 10. nu. 4. 5. Ant. Gom. variat. lib. 2. cap. 15. n. 23. & ius offerendi non est in obligatione, sed in electione possidetis, l. mulier 20. ff. qui potior. Merlin. lib. 4. q. 6. 5. per totam, atque ideo creditor, quia sine actione agit, quoad debiti solutionem audiendus non est. l. quoties 10. S. item si temporalis, ff. de admin. tutor. dixi supr. cap. 6. n. 6. Hanc tamen formulam approbatam communiter testatur Cancer. variat. p. 3. cap. 1. num. 10. & de hoc videntur sunt Prax. Papiensi. in formulib. in act. hypothecaria, Socin. Sen. cons. 11. 2. vol. 4. Antonin. lib. 3. refol. 3. nu. 1. 2. 3. 23. Honded. conf. 25. n. 13. 16. 20. 21. vol. 2. Peregrin. decis. 48. a. n. 1.

Non vrgt textus in cap. ex litteris 3. de pignor. quoniam ibi mulier non egit a principio aduersus fratrem viri possidente, sed eum bona ob delictum distraherentur, se opposuit intedens, suam recuperare detem, quoniam manus 2d inopiam devenerat, ex l. vbi adhuc 29. C. de iur. dot. Quapropter iure postulabat, sibi estimationem datis restitui, aut mitti in possessionem bonorum stantium, que sibi addici desiderabat, non ea in pignus retinere, quod colligitur ex verbis Pontificis, ibi: Pars vero mulieris estimatione datis instantiis petebat sibi restitui. Verbum enim illud, instantius, denotat, mulier egisse, antequam bona delinquenter possessor tradenterur, quia decisione sic intellexit Negulapt. relatus a Merl. dict. q. 8. 1. num. 6. 7. Possessor tamen cuis intererat, cum pecunia pro possessionibus pepedita est, causa defensio-

nem assumptis, ac sententiam condemnatoria reportauit. Aliud autem est, cum creditor agit ad hypothecam auocandam à tertio possessore, ut cautum sibi sit de pecunia credita.

Num. 2.

Quod possessor, qui bona fide melioramenta adiecit, liberetur offrendo agenti creditori ex hypotheca estimationem rei, illis demptis, et si non sufficiat ad totum debitum, est communis resolutio, quam firmant Merlin. d. quæst. 69. nu. 4. in principio, Thesaur. question. forens. lib. 1. quæst. 71. num. 3. Marescot. supr. nu. 16. Franch. decisi. 3. 8. Vt si ad Affict. decisi. 8. 8. num. 6. Riccius decision. Curia Archiep. Neapolit. 263. nu. 3. Alexand. Trentinacq. variat. refolut. lib. 3. resolut. 1. de pignor. col. 5. vers. Secundo infertur, Crauet. conf. 298. n. 6. vers. Secundo respōdeo, Platera in l. his, num. 2. vers. Et hic est cassus, C. de præd. & om. rer. navic. lib. 11. Mantic. de tacit. conuent. lib. 11. tit. 26. num. 15. Negulstant. supra, Caballin. de euiction. S. 3. num. 151. Guzm. cod. tract. quæst. 20. num. 8. Hermos. supra. De quo videas infra num. 13. cum seqq.

Num. 3.

Vers. Primit etenim.

Hoc argumentum de l. si fundus 16. ff. de pignor. & de l. si conuenierit 18. S. si nuda. ff. de pignor. action. nihil obstat: aliud namque est incrementum acceditis rei hypothecat ipsius occasions, ut quod latenter per al-

luuionem fundo accrescit, vel vñus fructus, qui per consolidationem obtinet proprietati, de quibus in illis iuris idemque est si melioramenta ab eodem debitor fierent, Merlin. lib. 2. quæst. 69. num. 1. Negulstant. part. 5. membr. 4. n. 18. Gail. libr. 2. obseruat. 25. in fine, Pacifici de Saluian. inspect. 3. c. 4. n. 664.) Et aliud melioramenta quæ a tertio possessore adjiciuntur, illa enim rem, cui accedunt, omnino sequuntur ad utilitatē creditoris, & in causam pignoris incidūt, Merlin. lib. 2. quæst. 43. à num. 4. & lib. 4. quæst. 197. huc non ita, Negulstant. Iupr. Pacific. num. 665. Merlin. dict. q. 69. num. 4. sed propria manent meliorata, saltim quoad effectum, quia re tentio competit, dum expensas creditor non soluerit, de quo Barbo. in l. diuortio. S. fin. part. 1. nu. 49. ff. solut. matrim. Burgos de Paz quæst. 10. ci- uil. 6. nu. 7. Hieron. Gabr. commun. lib. 2. conclu. 80. num. 26. Mietes de maiorat. part. 1. quæst. 10. à num. 12. Ioan. Garc. de expens. cap. 6. num. 22. Cyriac. tom. 1. controver. 33. num. 5 Valasc. de iur. emphytent. q. 25. nu. 32. Menoch. cons. 6. 89. per totum.

Vers. Secundo aduersus Bartolum.

Ad textum in l. cum postulassem 10 44. S. fin. ff. de damin. infect. potest responderi, ibi egisse Consultum non de melioramentis, sed de refectio- ne rei, inter quæ multum interest, nā illa æquitatis ratio, quæ consideratur ad tribuendum ius offerendi ei, qui melioravit, scilicet ne priueret melioramētis, quæ propria industria, & ex- pēs. rei addidit, nō inuenitur in illo, qui refecit, cum per refectio- nē nihil adij-

adisciatur, aut de nouo fiat, quo pri- uetur refectio, dum rem restituit cre- ditori, imo nedium iure offerendi ca- ret, verum neque expensas consequi- tur ab auctore, vt d. S. vlt. habetur: cu- ius ratio est, nam onus reficiendi ex- pectat ad debitorem, qui si non ven- didisset, reficeret utique necessariò. Ex quo intelligitur, ac conciliatur textus in l. Paulus 29. S. domus. ff. de pignor. vbi Lucius Titius non refe- cit, sed melioravit aream, quā emit, & dñs extracto, ad quod debitor non tenebatur, atque ideo expensas à creditore recuperat, propter quas ius retentionis datur possessor aduersus quemcunque, sed reficiendi contra eum, qui reficere tenebatur noo in alios, Negulstant. part. 5. membr. 4. n. 8. Barbo. vbi proximè, part. 2. num. 1. Speculat. de exequit. len. S. fin. num. 9. vlt. Quod sibi bona fide, Merlin. d. lib. 4. quæst. 192. Marescot. d. cap. 112. num. 14. Nec obstat, causam re- fectionis maximè fauorablem cen- sori, etiam aduersus creditores, l. inter- dum 5. ff. qui potior, nam id proce- dit, eo quod res periret propter in- opiam domini, nisi creditor ad refe- ctionem ex liberalitate mutuaret: at in noctro casu possessor liberalis non est, qui rē sibi reficit, nec res periret, quam dominus proprijs expensis co- feruaret, si eam in bonis haberet.

Vers. Tertiad idem.

Non obstante d. S. domus, multi docent, melioramenta à tertio posses- sore facta non cedere hypothecæ, cui res meliorata subjicitur, ex quibus aliquos retulimus supr. n. 8 in fin. pro quibus facit l. 2. ff. de præd. navicular. lib. 11. in illis verbis: Sed illo portio, quæ

ab initio naviculari fuit, ad pensionem huicmodi functionis sola tenenda est. Vbi aperte Imperatores volunt, me- lioramenta possessionis emptæ à na- viculario non esse obligata pro pen- sione ex ea debita. Neque clausula ista referri potest ad id, quod D. Co- uarr. existimat infra hoc nu. vers. Nō obstat. Quoniam iam prædixerat lex de hoc, ibi: Sed eam partem, quæ empta est, pro suo modo, ac ratione esse munificam. Quo in loco ostenditur, pen- sionem esse mensurandam pro modo posseſſionis venditæ à naviculario, in altera verò parte non esse astricta me- lioramenta obligationi soluendæ pē- ſionis, quæ ex re principalī debeba- tur. Quā sententia Negulstanti, & se- quacium sustinendo, cui assentient DD. supra laudati, quibus placet, melioramenta solo non cedere, sed propria effici eius, qui melioravit, potest responderi ad d. S. domus ibi specialitatis rationem reperiri, quo- niam licet Lucius Titius meliorau- rit aream, res tamen obligata respe- ctu creditoris melior facta non est, quandoquidem domus fuerat obli- gata, non area, & quanquam non idē fit dñs fiduciam, quia subrogatur in lo- cum alterius, quod incendio periret, ipsius naturam fortitur ex vulgatis iu- ribus, l. si eum 10. S. qui in iuriarum, ff. si quis caution. cap. Ecclesia 3. vt lit. non contestat. Argel. de acquir. possess. quæst. 7. art. 2. nu. 24. Cyriac. tom. 2. controver. 397. n. 40. atque ita hypothecæ vinculum contrahit. Aliud sanè iuris est, vbi melioramen- ta augent rem ipsam, ita ut res sit præ- ciosior, quam fuerat tempore obligati- onis, nam ista ab hypothecæ onere sunt exempta.

L 2 Vers.

Vers. Quartū eandem partem.

12 Perpensis nuper traditis, dicendum est, in casu d. S. domus possessorius offerendi non competere, & sic limitanda erit tententia Bartoli exquisima quidem ratione, nam creditor domo sibi tradita, nihil aliud, nisi quod obligatum fuit, consequitur, in quo præferri debet possessori cum, ut diximus, edificium hypotheca subiicitur, quod bene conuinxit præfens argumentum, non tamen ut in alijs melioramentis, quæ ab hypotheca sunt immunita, ius offredi possessori denegetur, nam quod ad hæc falsum supponit, scilicet ea hypotheca teneri, quod tamen est intelligendum secundum tradita infra num. 15.

13 Sequuntur D. Couarr. Cyriac. d. controversi. 194. num. 3. Gare. de expensi. cap. 18. nu. 84. Motot. d. tract. de iur. offer. num. 8. Magon. florent. decis. 51. numer. 4. qui assertunt, possessorum, qui meliorauit, non liberari à rei restitutione, nisi totum debitum offerat creditor, saltim cum meliorationum expensas actor soluere non recusat, & quidem inficiari non potest, quia opinio Bartolini nullo iure probatur, ac exorbitet à regula illa, secundū quā, ut ab hypotheca res liberauntur, oportet totum, pro quo est obligata, offerre creditori, l. C. si antiqui. creditor. l. si rem 9. S. omnis, ff. de pignor. act. Negal. supr. p. 1. memb. 4. n. 50. Marchesan. de Saluian. interdict. p. 2. q. 16. num. 2. Gasp. Rode-ric. de ann. creditib. lib. 2. quæst. 16. numer. 34. Carteual. de iudic. tom. 2. titul. 3. disput. 22. numer. 4. Motot. supr. num. 68. Caroc. de oblat.

part. 2. quæst. 11. num. 14. 15. Franch. dict. decis. 38. num. 1. Pacific. inspect. 5. cap. 1. num. 27. Cyriac. vbi proxime, n. 5. Merl. dict. quæst. 81. n. 9. 10. Mantic. dict. lib. 11. tit. 31. num. 16. Neque satisfacit, quod Merl. ibidem respondet, num. 2. vers. Sed respondetur, vbi ait, hoc ius offerendi partem debiti satis iure probatu, dum cuiilibet possessori oblatione totius debiti permittitur, l. mulier 20. cum alijs, ff. qui potior. Merlin. dict. lib. 4. quæst. 63. & creditorem non plus iurius habere in re obligata, quā quod eius estimationem consequatur.

Non inquam hæc satisfaciunt. Quoad primum, nō est eadem ratio in oblatione totius debiti, ac in oblatione partis, primo casu nullum incommodum sentire potest creditor ex hypotheca liberatione, quæ sibi proflus est inutilis, non sic in secundo, cum propter residui cautionem oporteat, pignus retinere. Quoad secundum, verum non est, nullū aliud ius esse creditoria hypotheca, nisi ut valorem eius consequatur, si enim hoc ita est, sequeretur, ut quilibet foluens cum rei valorem pignus haberet, quod proflus est falsum, ut proxime probauimus. habet itaque ius retinendi creditor, donec integrum sibi debitum personatur, quod vtilius est, quam pignoris accipere estimationem, tum quia si res est frugifera, poterit ex fructibus totum debitum paulatim percipere, tum quod propter particularem affectionem aliquando solent res pluris estimationi, quam vere valent, l. & si ex quo 69. ff. de legat. 1. vbi notatur, l. si cui fundus 56. ff. de leg. 2. Cyriac. tom. 3. contro. 453. nu. 14. Crauet. cons.

conf. 1000. num. 49. vol. 6. vnde hypotheca retenta, & si minus valeat, quam debetur, superest spes creditori; illius occasione totum debitum consequendi, vel à debitore ipso, vel ab alio, quæ penitus auferatur, si in tertium possessorum minus offerentem, quam est creditum, transferatur res pignori annexa.

15 Quibus animaduersis, cum ho c ab exequitate pendere constet, videtur Bartoli sententia, neque semper rejicienda, neque admittenda semper, sed pro facti circumstantijs res esse discernenda. Aliquando enim exequitas suadebit, ut hypotheca cum melioramentis creditor, solutis expensis, tradatur, aliquando ut res penes tertium possessorum permaneat, foluta illius estimatione, deducatis melioramentis. Etenim si creditor facilè posset residuum debiti aliundē obtinere, & possessor multū impenderit in melioramento, propter quod, & alia sua bona distraxerat, & viuras maximas pedit (ut sapientibus euenit) nō ne ioliquā erit à Bartoli opinione communiter recepta resilire? E contra verò si creditor agenti ad rem maximi pretij offerat possessor estimationem, qui exigua addiderat melioramento, rationi congrui, ut contraria D. Couarr. opinionem amplectamur, ne tanta res cedat melioramento vilissimæ estimationis, argumento textus in S. Si quis in aliena, inst. de ter. diuī. Secundū quæ plurimū in hac controversia iudicis arbitrio erit tribuendum.

Vers. Non obstat d. lex. 2.

De huius textus intellectu, quates

nus Bartoli sententia ad stipuletur, diximus supra, hoc num. vers. Tertiō ad idem.

Vers. Ceterū esti Bartoli opinio.

Quoties opinio Bartoli sit practicanda, estimabitur res, deductis melioramentis iuxta tempus præfens, quo pretium creditoris soluendum est, ut fert communis opinio, teste Cyriac. d. controv. 194. num. 10. quā tuentur, Negulant. d. memb. 4. num. 21. vers. Et intellige estimationem, Franch. decis. 38. num. 5. vers. Nec decisiones, Motot. num. 70. cum seqq. Merl. dict. quæst. 69. n. 7. Marescot. d. cap. 112. nu. 17. Mag. decis. 51. in 1. dub. nam ut benē D. Couarr. ait, incrementum intrinsecum rei cedit in utilitatem creditoris, Marescot. ibidem, Guzman de cuiuslibet. quæst. 20. num. 8. Peregrin. de fideicommiss. att. 10. n. 17. cum seqq. Idem est si fuerit extrinsecum, Merlin. lib. 2. q. 43. n. 11. Motot. vbi proximè, & indistincte, quidquid aumenti hypotheca habuerit, cedit in utilitatem creditoris, Medic. de adquir. rer. dom. n. 16. 8. 172. Bart. in l. grege, S. 2. ff. de pign. Merlin. lib. 4. q. 196. per totam, Negus. p. 8. memb. 1. num. 52. Sed estimationem faciendam secundum tēpus, quo possessor rem habere caput, sentiunt Castrensis in l. si conuenerit 18. S. si fundus, ff. de pignor. action. Greg. Lop. in d. l. 15. gloss. 3. tit. 13. p. 5. Si vero opinio D. Couarr. admittatur, estimatione meliorationum erit facienda, secundum tradita per Marescot. cap. 114. Cancer. var. p. 3. cap. 6. num. 123.

Ibi: In dicitur cumque Bartoli sententia;

- 17 Predictum ius offerendi datur etiam successori singulari eius, qui meliorat, cui & ius retentionis est, si oblationi locus non sit, Marescot ex pluribus, d. cap. 112. n. 7. 16. Tractione, d. lib. 3. resol. 1. de pignorib. col. 5. vers. Ius istud retentionis, Boer. decis. 44. n. 14. 19. Tiraq. de retract. conuenit. s. 7. gloss. 1. num. 15.

Ibi: Quibus accedit pulchra quæstio.

- 18 Socini sententia ab omnibus rejicitur, certum enim est, possessorum, qui meliorationes non fecit, audiendum non esse, & si offerat rei, de qua lis est, & estimationem, si hæc non sufficiat ad plenam debiti, & interest satisfactionem, Cyriac. dict. controv. 194. num. 6. Morot. num. 68. 6. 9. Curti. de oblation. p. 2 q. 11. n. 14. 15. Franch. d. decis. 38. n. 1. Pacific. inspect. 5. cap. 1. num. 27. Maresches. de Saluian. interd. part. 2. q. 16. n. 2. Garcia d. cap. 18. num. 83. Merl. dict. quæst. 8. 1. a. num. 4. Nam ea est hypothecæ natura, ut nisi toto, quod debetur, soluto nequeat liberari, l. si rem alienam 9. 8. omnis, ff. de pignor. action. Carteual. de iudic. tom. 2. tit. 3. disp. 22. n. 4.

Ibi: Quam ob rem ius iurius erit.

Vide quæ diximus supra à n. 13.

Ibi: Compensatione harum.

- 20 Fructus post item contestatam a possidente percepti cum sumptibus debitum ratione melioramento-

rum debent compensari; Cyriac. tom. 1. controv. 195. n. 6. Barz. decis. 124. in fine, Magon. decision. Florentin. 51. num. 4. vers. A Etore autem, Scapucin. de Saluian. int. lib. 2. q. 24. num. 8. Quod procul dubio verum est quoad fructus ex re ipsa meliorata perceptos, nam prouenientes à melioramentis, ad eum, qui fecit, adhuc pendente iudicio, expectant, Marescot. dict. cap. 112. num. 54. Escobat de ratiocin. comput. 13. n. 7. quod ex discordis statim aperteū constabit.

Ibi: Quod si creditor.

Assentit in præsenti D. Couarr. illis, quæ dicta fuere supra num. 15. pro conciliandis ipsius, ac Bartoli contrarijs opinionibus, videlicet vnam quamque admittendam, prout & quætas postulauerit, siquidem facetur, Bartoli sententia vtendum esse, quoties creditor expensas meliorationum reddere recusat, quoniam ex quo est.

Num. 4:

Quod malæ fidei possessor tenetur restituere fructus etiam ex meliorationibus, quas fecit, perceptos, cum D. Couarr. sentiunt, Menoch. de adipisc. remed. 15. numer. 609. Molinæ in consuetudin. Parisiensib. tit. 1. S. 1. gloss. 5. num. 84. 85. Negulant. dict. part. 5. memb. 4. num. 20. Capyc. decis. 92. num. 10. Valasc. de iur. emphyteut. q. 25. n. 26. Barbos. in dict. l. diuortio, S. fin. num. 52. 53. Hieron. Gab. conf. 151. Thom. Sanch. oper. moral. tom. 1. lib. 2. cap. 23. n. 105. Gregor. Lop. in

1.41.

- 1.41. gloss. 5. in fine titul. 28. p. 3. Hugo de iust. & iur. tom. 1. disp. 17. sect. 3. nu. 60. qui ferè omnes docent, talam possessorum non teneri ad fructus, quos ex meliorationibus portuit percipere, neque ad perceptos ex rebus, quæ solo non coherent, sed tantum sunt affixæ, ut fænestræ, lapides pretiosi, & alia huiusmodi, nam si dominus, quæ locabatur centum aureis propter hæc, centum & viginti redat, viginti malæ fidei possessor sibi percipiet, Molin. de iust. & iur. tom. 3. disput. 725. nu. 22. sequitur Sanch. dict. num. 105. & 123. Ratio præfatz conclusionis est, quod qui in alieno meliorationes sciens facit, videtur donec, illæque prorsus cedunt domino rei melioratæ, adeo 7. 8. ex diuerso, ff. de acquir. rer. domin. l. si is 5. C. de adipisc. priuat. Menoch. de præsump. lib. 3. præf. 32. in princip. loan. Andr. in addit. ad Speculator. tit. de præf. 5. species, nu. 5. verb. In predictis, qui recte docet, hanc esse iuris, & de iure præsumptionem, Marescot. d. cap. 112. num. 10. quare naturali ratione possessor est eos fructus tanquam ex re aliena perceptos mala fide, debet restituere, l. & ex diuerso 36. ff. de rei vindic. l. si & me 32. ff. de reb. credit.
- 24 Contrarium placet Gutierr. prædicar. lib. 1. q. 68. n. 17. Garc. d. cap. 23. num. 5. 6. Gamm. decis. 364. num. 2. & fin. Joseph. Ludovic. Lucæf. decis. 7. num. 12. part. 1. Mieres de maio rat. 4. p. q. 32. num. 5. Boer. familiar. question 19. num. 3. Loriot. in l. fructus in fine, ff. de reg. iur. loan. Cop. de fructu. lib. 2. tit. 4. num. 4. Tiraq. de retract. consanguin. S. 1. gloss. 5. nu. 29. Escobat, dict. comput. 13. per totam, Anton. Gem. Luisian. decis. 93. & 364. Franch. decis. 191. num. 11. Afflict. decis. 86. num. 6. Causam. decis. 28. num. 8 in addit. p. 1. Addit. ad Oliban. de action. p. 2. lib. 1. cap. 6. num. 18. Mich. Salon. 2. 2. quæst. 62. articul. 6. controv. 3. in fine, Sayr. in clau. Reg. lib. 10. tract. 2. cap. 3. num. 2. in fin. quorum plures affirmant, vsita receptu, maxime apud Hispaniz Tribunalia. Fundatur hæc sententia, quia fructus hi proueniunt sumptibus, ac cura possidentis, cui potius, quam domino rei principalis deberi illos, & quæsita suadet, sed prima magis conuenit iuri principijs, vbi possessor ab initio malam fidem habuit, tempore, quo melioramenta faciebat, nam si postea superueniat sciencia rei alienæ, secunda opinio erit admittenda, cum meliorationum, è quibus fructus nascuntur, dominum non amittat, quanquam auellere eas, si impenso soluantur, non valeat, Marescot. supr. num. 54. Cyriac. d. controv. 83. num. 7. & alij plures allegati supr. num. 9. & licet mala fides obstet ad acquirendo fructus rei principalis, l. bona fidei 48. S. 1. ff. de acquir. rer. domin. non impedit, ut ex suis meliorationibus utilitatem possessor capiat, Escob. num. 5. qui num. 7. idem tenet, post litis contestationem, ut dixi.

Vers. Quid igitur.

- Circa idem est dubium, quoad bonæ fidei possidente, nam cum debe re fructus ex suis meliorationibus perceptos restituere, existimat Greg. Lop. in dict. l. 41. gloss. 5. per textu ibi, Log. supr. n. 5. 1. Sanch. d. cap. 23. n. 147. Petri. Barbos. in d. l. diuortio, n. 42. 51. in fine, & 52. Hieronym. Ga-

Gab. dict. conf. 15. i. num. 9. lib. 1. & alijs qui distinctionem non admittunt inter fructus ex re principali, ac ex melioramenti perceptos.

- 27 Aduersum quos tenent omnes, quos pro ultima opinione nuper laudamus, nam cum illis placuerit, posse malz fidei possessorum suarum meliorationum fructus lucrari, & fortiori idem, vbi bona fides patrocinaatur, dicere necesse est, ultra quos idē defendunt, Cyriac. d. controv. 83. num. 7. Marescot. d. cap. 112. num. 52 53. Bald. & Angel. in l. ceterum, ff. de rei vindic. Negusant. dict. part. 5. memb. 4. num. 20. Franch. decision. Neapolit. 191. num. 11. Tiraquel. de retract. lignag. S. 15. gloss. 1. num. 20. Beroio in cap. 1. num. 24. de vñr. Surd. decif. 282. num. 30. Put. decif. 276. Rota decif. 294. p. 1. Redoan. de reb. Eccle. pag. 411. Quod procedit etiam post item contestatam, vt bene probat Marescot. num. 54. cum sequentibus, Escobar num. 7. & hanc equitatem, ac communiorum sententiarum dixit Mieres de maiorat. part. 4. quæst. 32. num. 5. Quod adeo verum est, vt si res sterilis possessoris sumptibus fiat fructifera, omnes fructus ad ipsum pertineant, Marescot. num. 57. Afflct. decif. 87. num. 7. Valasc. de iur. emphyteut. quæst. 25. num. 26. Cyriac. vbi proximè, Cavalcan. decif. 28. in addition. num. 8. Escobar. num. 2. Boer. familiar. q. 19. num. 3. Iul. Clar. §. emphyteosis, q. 45. num. 2. Philip. Porti. conf. 92. nu. 105. De compensatione fructuum cu expensis meliorationum, Marescot. dict. capit. 12. numer. 52. Escobar, dict. comp. 13. numer. 7. Cyriac. dict. num. 7. Quomodo autē, & iux-

ta quod tempus fieri debet nichil sacramentorum taxatio, latē Marescot. cap. 114. per totum, Rota decif. 116. part. 6. in recent.

Num. 54

Patri in bonis aduentitijs filij fam. 30 in quibus vñmfructum habet, plenissima est concessa administrati faculta, tantum alienatione interdicta, adeò, vt filio proprietatio vindicatio permittatur aduersum rerum suarum possessores, non discussis bonis parentis, qui alienauit, ita committere receptum est per l. C. de bon. matern. & l. cum oportet 6. C. de bon. quæ liber. Merlin. de legitim. lib. 4. tit. 2. quæst. 7. num. 19. Costa de port. rat. q. 148. Ant. Gom. variat. lib. 2. cap. 14. num. 13. & in l. 47. Taur. num. 15. Gregor. Lop. in l. 24. gloss. 9. tit. 13. part. 5. Gomez Vao in praxi, lib. 2. quæst. 75. Pinel. in dict. l. 1. part. 3. num. 74. & in auth. nisi tricennale nu. 44. 45. eod. tit. Bartol. in l. si constata, num. 63. ff. sol. mattim. Franch. decision. 10. nu. 11. vers. Aut non cadit, Castill. de vñfuctu. lib. 1. cap. 3. num. 68. cum seqq. Menoch. conf. 279. nu. 33. 34. vbi alios refert. Ex qua libera administrandi facultate prouenit, vt rationem reddere administrationis pater non teneatur. Gutier. de tutel. part. 3. cap. 1. n. 24. Escobar de ratiocin. lib. 1. cap. 9. nu. 13. Speculat. tit. de instrum. edit. §. fin. vers. Quid in patre. Nec facit inuentarium, sed simplicem bonorum descriptionem absque solemnitate, Gutier. supr. cap. 4. n. 2. Aut. Gom. dict. num. 13. nisi dolosè versetur, nam tunc rationes reddit, Gutier.

ex alijs d. cap. nu. 25. similiter satisdate non compellitur, Cancer. variat. part. 1. cap. 1. num. 44. Lug. supr. disput. 5. sec. 2. num. 25. Sanch. consil. moral. lib. 1. c. 2. dub. 6. n. 1. vbi alijs.

- 32 Sed ex dict. l. 24. partit., quæ de sumpta videtur à d. l. 1. C. de bon. matern. insurgit non leuis difficultas, quatenus expressè probat, filium non posse agere in tertium possessorum pro rebus per patrem alienatis, nisi in subsidiū, quando ex paterna substantia non potest consequi earum estimationem, quod aduersatur d. l. 1. secundog̃ ab omnibus receptam interpretationem, quare Greg. Lop. quatuor tradidit intellectus ad eam constitutionem Regiam in dict. gloss. 9. quos ipse diuinatorios, aut improbabiles ingenū fatur, Ant. Gom. difficultatem proposuit, & solutionem cogitandam reliquit in d. l. 47. n. 16.

33 At si in re tam obscura hallucinari liceat, dicendum videtur, textum in d. l. 1. agere de patre, qui alienauit bona filii tanquam propria, quod palā ostendunt illa verba constitutionis; Docere enim pater debet proprij iuris eā rem esse, quam donat aut dñstrabit. Si enim rem vt alienam, id est, filij distraheret, neccesse non erat proprij iuris esse manifestare, sed ad filium peitinerē. Regia verò lex intelligenda est, cum pater veluti legitimus bonorū filii administrator aliquid ex eis alienat. Primo casu filius directe potest possessorum conuenire sine discussione facultatum patris, quoniā talis alienatio est interdicta, in d. l. 1. & sic nulla, vt omnis actus contra leges factus, l. nō dubiū, C. de legib. Secundo autē prius sunt patris bona discussio-

Num. 6

Hæc resolutio, quod pater legitimus administrator bonorum filii minoris sub sua potestate constituti, in quibus vñmfructum habet, potest sine decreto alienare immobilia ex causa necessaria, est receptissima, quam probat Gregor. Lop. in dict. l. 24. gloss. 5. Anto. Gom. dict. cap. 14. n. 13. vers. Primò extende, Pinell. vbi supr. part. 3. a nu. 21. Mascard. de probat. conclus. 1. 149. n. 18. Menoch. de arbitrar. lib. 2. cas. 171. nu. 54. & conf. 279. n. 45. Trentacing. variat. lib. 2. resol. 9. de minoribus, n. 10. Gutierr. de tutelis, part. 2. cap. 5. nu. 22. vers. Non tamea procedit, Caldas in l. si curatorem, verb. Contra dictum fecisti, num. 5. vers. Sin autem, C. de in integr. restitut. Octau. Simoncel. tractat. de decret. in alienat. bonor. minor. libr. 3. tit. 8. num. 9. Partad. differet. 123. num. 9. Castill. de vñfuctu. lib. 1. cap. 3. num. 70. Merlin. de pigo. lib.

lib.3.q.17.num.16.Lug. dict. disp. 5.
sc̄t. 2. num. 25. Afflīct. decis. 393.
num. 2. Crater. conf. 74. num. 1. Ce-
uall. tom. 2. q. 720. n. 184. vbi ait; pos-
se patrem sine decreto vendere filij
bona ad se ipsum alendum, si egeat,
per textum in l. vlt. S. ipsum autem,
C. de bon. quā liber. Surd. de alimēt.
tit. 8. priuīl. 37. à n. 4. Quod secus est,
si pater legitimus sit tutor, vñ cura-
tor filij emancipati, aut si bona ad-
ministret eius, quem in potestate ha-
bet, quorum vñsfructus ad se non
pertinet, nam ad alienationem im-
mobilium indiget iudiciale decreto,
l. si pupillorum 7. s. 1. vers. Si pater, ff.
de reb. eor. d.l. cum emancipatis, Me-
noch. d. num. 54. Caldas, Gutier.
Ant. Gom. Pinell, & alij proximē al-
legati. Montan. de tutel. cap. 33. nu.
486. Cardos. in prax. iudic. verb. Fun-
dus, num. 8. Et causam iustam alie-
nandi emptor probare tenetur in ca-
su precedenti, Pinel. num. 23. Gutier.
d. vers. Non tamen, in fine, Galgance,
de tutel. lib. 4. quæst. 42. n. 3.

36 Illud hic adnotare oportet, filium
fam. cui pater est legitimus adminis-
trator bonorum, in quibus vñsum-
fructum habet, tacita vñ hypotheca
aduersus paternam substantiam, si do-
José aliquid gestū fuerit, aut alienatū
sine iusta causa, sed quando sola ne-
gligentia filio nocitum est, actio hy-
pothecaria denegatur. Quo pacto cō-
ciliantur iura in l. cū oportet 6. S. non
autē, & S. fin. C. de bon. q. liber. quæ-
inter se videntur opposita, atq; ita do-
cet, Ant. Gom. in d.l. 47. n. 15. Cy-
riac. controuerſi. 282. num. 22. tom. 2.
Negusant. part. 2. memb. 4. num. 13.
Argel. de acq. possess. quæst. 8. art. 18.
num. 29. Gamma decis. 331. num. 2.

Valafe. de partitione. cap. 18. num. 35.
36. Mantic. dict. lib. 11. titul. 26. nu-
19. Tufch. lit. A. conclus. 207. num.
3. 4. Castill. decis. Sicil. 221. num. 4. 5.
Gatier. d. part. 2. cap. 16. num. 25.
Pinel. in d.l. 1. part. 2. num. 33. Mer-
lin. dict. quæst. 17. per totam. Quæ by
potheca ostendit ex quo suscepta est
administratio, non à die, qua cepit pa-
ter perperam administrare, d. S. fin. le-
gis, cum oportet, Negusant. num. 17.
18. Gutier. num. 27. in fine Rebus.
ad cōstitution. Gallia de redditibus,
art. 1. gloss. 14. num. 17. in fine, Surd.
dict. tit. 8. priuīl. 49. num. 18. Molin.
d. iust. & iur. disp. 536. nu. 12. Merlin.
num. 13. Sed tamen pro concordia
prædictorum textuum magis con-
grua videtur. solutio glossa in d. S. nō
autem, dum docet, eum textum esse
intelligendum de hypotheca expres-
sa, id est, de cautione hypothecaria;
quam ideo Imperator hypothecam
appellat, quia, quoties à lege cautio
desideratur, intelligitur cum hypo-
theca bonorum, Felin. in cap. ad no-
stram, num. 9. de iure iuri. Socin. in l. 1.
num. 12. ff. qui satisd. cogant. Merlin.
supr. lib. 1. tit. 1. q. 4. num. 8. At in d. S.
fin. est sermo de tacita hypotheca,
quam habent filij in bonis patris,
quoties hic ex mala administratione
obligatur, vt docet sine distinctione,
Flor. de Men. variar. lib. 1. quæst. 6.
art. 3. num. 5. Rot. apud Seraphin. de-
cis. 1290. num. 1. & alij, & constat ex
traditis per Merlin. d. quæst. 17. n. 4.
16. sed pater ex sola negligentia nec
actione aliqua personali tenetur, vt
notant DD. supralaudati, Merlin. u. 3.
Gutier. nu. 25. Imò si dilapidet bo-
na in modica quantitate, de ea non
curatur, Gutier. de iurament. confir-

mator. part. 1. cap. 4. num. 20. Lug. d.
disp. 5. num. 25. Salicet. in l. filiæ cu-
ius, num. 24. C. fam. ercifund. Sanch.
dict. cap. 2. dub. 11. num. 2.

Vers. Eſt & alia.

D e intellectu, ac conciliations d.l.
24. patrīt, ac d. l. 1. actum est supra
num. 33. quæ si placuerint, nou est
opus correctionem iuris communis
cum D. Couart. admittere.

Vers. Sepissime tamen controuerſit,
& num. 7.

38

Valde controuerſum est, an vindicatio
d.l. 1. cōcella filiis ad recuperan-
da bona aduentitia per patres aliena-
ta locum habeat, adhuc viuis aliena-
toribus, vel sit corum mors expectā-
da; & ante mortem parentum filios
agere non posse, docuere Bart. in d.
l. si constante, num. 63. ff. sol. matrim.
Crotus, ibi lectur. 2. num. 18. Bello
conf. 24. num. 5. Egea de pa. n. 214.
Valafe. conf. 69. n. 16. Negusant. p. 5.
memb. 4. num. 15. Gratian. discepcat.
forens. cap. 401. num. 2. Rota apud
Merlin. de pignor. decis. 36. n. 9. cum
sequentib. quibus apertē faret d.l. 24.
pert. quam ita tenent, Greg. Lop. ibi
gloss. 7. Gomez Vaio d.q. 75. num. 4.

39

Ratio eorum est, nam filius, dum fa-
ctum patris retractat, illius castiga-
tor, siue reprehensor fit, quod iura de-
testantur, auth. de nupt. S. sed quod
sanctum, collat. 4. Argel. d.q. 8. art.
20. num. 16. Merlin. dict. quæst. 17. n.
3. Quam sententiam limitant, qui ip-
sam defendant. Primo si filius, viuo
patre, potestatus vinculo liberetur, nā
agere iuratum poterit, Gregor. Lop. d.

gloss. 7. Rota ibidem num. 11. & alij
ex præallegatis. Secundò si ex dilata-
tione in agendo imminenter periculū
amittendz rei alienatæ, veluti si es-
sent mobilia, maximē quādo nō eslet
spes cōsequēdi estimationē ex patris
facultatibus, argumento l. Imperator
50. ff. ad Trebellian. Aretin. cons. 72.
in quarto quæſito, Socin. cons. 34. n.
12. lib. 1. Franch. decis. 10. nu. 11. vers.
Aut non cadit, Rota vbi proximē, n.
9. 10. adidem facit Greg. Lop. gloss.
12. in l. 2. tit. 2. p. 5.

Tamen quod filius etiam sub 40
potestate constitutus posset statim
alienata per patrem reuocare ante
mortē ipsius, probant Bald. in l. fin.
Si in computatione, num. 7. C. de
iur. deliber. Corn. ibid. 6. Iason cōſil:
56. col. 3. vers. Confirmatur, lib. 3. Pi-
nechin. d.l. 1. p. 3. n. 74. & in authenti-
ca, nisi tricennale, num. 45. cod. tit. &
ita in Hispania vñ reciputum esse, nō
obstante d.l. 24. partita asseuerat, Ma-
tienc in l. 7. gloss. 7. num. 6. tit. 11. lib.
5. recopilat. Argel. d. art. 18. n. 34. cū
seqq. Sed si admitteretur distinctio, 41
de qua supra num. 33. hæc opinionē
contrarietas sine difficultate conci-
liabitur: prima enim obtinet, vbi pa-
ter vt legitimus administrator, alie-
nauit nomine filij, cum ante finitam
administrationem non oporteat in-
quirere de facto patris, an sine necessi-
tate distinxerit argumento l. 2. l. ra-
tiones 14. C. de administr. tutor. Gal-
ganet. de tutel. lib. 2. quæst. 26. num.
1. vers. Quod procedit. Merlin. supr.
lib. 3. quæst. 2. num. 74. Rot. decis. 18
p. 1. in recent. quare expectādum est,
vt finiatur administratio, quod mor-
te patris, vel alias soluta paterna po-
tentia contingit, de qua specie tra-
stati

Etiā in d.l.24. partitꝫ diximus. Secūda verò, si pater rem filij, vt propriam distrahat, nam cum fraudulēter se gerat, potius usurpator, ac dilapidator censetur, quam ad ministrator, de quo in dīct.l. 1. C. de bon. mater. atq[ue] ideo permanēt ipsa ad ministratiōne, ac patria potestate, non prohibebitur filius tale factum reuocare, argumento dicit. l. Imperator. Quam distinctionem comprobavit, Rot. dict. decif. 13. 8. num. 2. dum ait, posse administratorem, durante administratione, pro alienatis ex bonis, quz administrat, conueniti, cum alienatio dolo facta est, non alias. Adhuc tamen vbi periculum est in mora, erit opino Bald. practicanda, vt scilicet statim possit filius alienata per patre retractare indistincte, quod etiā admittunt, qui contrarium tenent, vt dictum est supr. num. 39.

Vers. *Quod si pater viuente?*

42 Filius, dum patre potestatis nexus absoluitur, dimidiā partem vſusfructus a dudentiōrum bonorum patre aufert, d. l. cum oportet, s. cum au tem, C. de bon. quz liber. s. hoc quoque, inst. per quas pers. nob. acq. Ant. Gom. i. 4. Taur. num. 6. Lug. sup. num. 24. Montalu. in l. 15. tit. 18. p. 4. Sanch. dub. 20. num. 1. nisi exeat per matrimonium, nam Ecclesia nuptiali bus subequitis benedictionibus, totum sibi vendicat d.l. 47. & 48. Tauri. Idem est, si per dignitatem libere tur, Lug. Anton. Gom. supr. Sanch. n. 4. & dub. 19. num. 2. Gutier. dict. cap. 4. num. 10. Gregor. Lop. in d.l. 15 partitꝫ, gloss. recener, Pinel. in d.l. 1. num. 42.

Nullatenus per alienationem rei, 43 in qua pater habet vſumfructum, ip ſum amittit, neque consolidatur proprieati, quia verum non eſt, vſusfructus 44 etiam per ſui iuris alienationem illo priuari, & consolidationi locum eſſe, imo alienatio valet omnino, iuf que vtendi, & fruendi in alium tranfertur, ita tamen vt vſusfructus reguletur iuxta vitam, & personam eius qui alienauit. l. arboribus 13. S. vſusfructarius, l. non vtitur 45. l. cum vſusfructus 74. ff. de vſusfruct. Emanuel. Mend. in d.l. cum oportet 2. p. num. 119. vers. Mibi autem videatur, Felician. de censib. lib. 2. cap. 4. n. 4. Morl. in empor. iur. p. 1. tit. 6. de seruitutib. q. 1. num. 4. 5. Argel. dict. q. 8. art. 22. num. 5. Cedi autem vſusfructus in iure non potest, niſi domino proprietatis, nam cedendo extraneo nihil agitur, & finitur, iſt. de vſusfruct. quoniam per talēm cessionem in iure, quz quibusdam solemnibus peragebat obſeruantis, tēs cessa penitus abdicabatur à cedente, & in aliū trāſferebatur, & ſic opus erat, vt nouus vſusfructus conſtitueretur in per ſona eius, cui cedebatur, quod fine conſenſu domini proprietatis fieri non poſſe, compertum eſt, Caſtil. de vſusfruct. dict. lib. 1. cap. 69. num. 19. & quoniam quzſtio tum opinionum varietate, tum textuum oppositione eſt per difficultis, conſulendi erunt, Caſtillo ibi a num. 15. Pinch. a d.p. 3. a num. 37. ad 40. vbi in ſpecie agit de patre alienante bona aduentitia, in quibus vſumfructum habet, & nullo modo illum amittere, reſolut, accedit Valasc. d. conſult. 69. num. 16. Quamuis communiter teneant DD. ius ipsum vſusfructus alienari nequ-

te, ſed commoditatem duntaxat.

Ex his colligitur, filio non competere actionem aliquam ad reuocandam alienationem ratione conſolidationis, & amissionis vſusfructus paterni. illud tamen certum eſt, quod ſi filius fam. poſſet agere, cogereetur pater, vt docet D. Couarr. conſentire, vt in iudicio ſtare valeret, aut iudex, iuxto patrem, iſi authoritatem prætaret, quod ſufficit, l. 4. tit. 3. lib. 5. Recopil. in qua id in vxore diſponitur, & ita ſentiant Azeued. in l. 10. num. 23. tit. 17. lib. 4. Recopil. Ioseph. Ludovic. decif. 13. num. 20. & decif. 16. num. 3. Bald. in l. fin. 5. in computatione, num. 7. C. de iur. de lib. Gregor. Lop. in l. 8. glof. 4. tit. 29. part. 3. Regulariter enim filius fam. abſque patris conſenſu in iudicio ſtare non valeret, Caſtil. ſupr. cap. 3. num. 13. Argel ſupr. q. 8. art. 20. num. 14. Vant. de nullitat. tit. ex inhabil. ſeu defect. mand. num. 39. Menoch. de recuper. remed. 15. num. 305. Mol. dict. 228. num. 10. Ceuall. q. 327. Caſtillo, melliloq. 146. Azeued. ſup. num. 5. Sed diſputatur an filio fam. ſtare in iudicio, permittatur ſine patris conſenſu pro bonis aduentitiis, in quibus vſusfructus ad eum non pertinet, affirmanit Caſtillo. d. cap. 69. num. 14. Tondur. reſolut. ciuil. cap. 63. nu. 6. Vant. ſupt. num. 41. Ioseph. Ludovic. dict. decif. 13. num. 6. Gom. in ſ. actions, num. 17. inst. de actionib. Palac. Rub. in rubric. cap. per vſestr. ſ. 42. num. 9. de donat. inter. Afflict. decif. 180. num. 3. Mendez, in l. cum oportet, part. 2. num. 134. C. de bon. quz liber. Becc. conf. 97. num. 22. lib. 1. Barboſ. in l. 2. ſ. quod ſi in patris, num. 19. ſſ. ſolut. matrem. Menel. in

liftatis, num. 12. C. de transact. ſed coſtrarium verius eſt, propt̄ defendunt Azeued. ſupr. num. 15. Mol. n. num. 11. Menoch. a num. 309. Speculat. tit. de actor. ſ. 1. num. 22. Tira quell. poſt leg. conoubial. gloſſ. 7. nu. 10. Ruin. in l. 1. ſ. ſunt quzſtum, ff. ad Trebellian. num. 19. Marant. in praxi diſt. 16. num. 18. Paz. in prax. toca. 1. temp. 2. num. 16. 17. Consensus enim patris nō requiritur ob eius intereſſe, ſed propter inhabilitatem perſonæ filii ſam. Et an ſofficiat caſtus? vide Barboſ. in diſt. l. 2. ſ. fin. num. 17. 23. Caldas. de reſolut. emphyteuf. cap. 11. numer. 2. Tiraque. vbi proxiſe, num. 10. 16. In qua parte iudicis ſit præſtandus, vel ſi neceſſe eſt, ut præcedat. Barboſ. in l. 3. num. 8. ff. ſolut. matrimon. contrarias refert opinions. Sunt multi caſus, in quibus abſque patris authoritate filius in iudicio ſtare potest, veluti ad accuſandum, Azeued. num. 10. Iul. Clar. receptar. lib. 5. ſ. fin. q. 14. nu. 5. Fatinac. in prax. part. 1. q. 12. num. 10. Ave ſi pater abſit, Molin. num. 15. Valaſ. allegat. 10. num. 7. Paz. n. 18. Idem in cauſis ſuper bonis caſtreniſbus, aut quafi, Paz. n. 20. Mol. n. 11. Menoch. n. 316. Vant. n. 41. Similiter in beneſcialibus, ac ſpiritualibus, Palac. ſ. 42 n. 10. Mol. n. 13. Vant. n. 41. Alios caſus refert Speculat. d. tit. de actor.

Num. 8.

47 Prescriptio contra impeditu age re non currit, l. 1. C. de annal. except. Neguſant. p. 6. memb. 2. n. 3. Gutiere, allegat. 28. n. 5. Gregor. Lop. in l. 10. glof. 2. tit. 20. p. 4. Perus. decif. 31. n. 19. Sard. decif. 151. numer. 4. Vaſasc. conſul. 20. numer. 34. D. Larrea

decis. Granatenf. 49. num. 5. Pinel. in d. authentica, nisi tricennale à num. 42. Cyriac. tom. 2 controuersi. 321. n. 71. Menoch. supr. n. 312. Valençuel. conf. 33. num. 232. Gata. de nobilit. gloss. 12. num. 30.

⁴⁸ Hoc est, ut contra mulierem cōjugatam bona dotalia non prescribantur, l. in rebus 36. C. de iur. dot. l. 8. tit. 29. p. 5. vbi Greg. Lop. gloss. 5. Bald. Nouel. in tract. de dote, part. 8. colum. 2. & 5. Balb. part. 6. in princip. num. 10. vers. Decimo quinto, & nu. 14. vers. Vigesimo, Palac. Rub. dict. rubric. §. 27. numer. 16. Azeued. in l. 4. n. 13. tit. 3. lib. 5. Recopil. Tusch. lit. P. conclusi. 25. a. num. 55. Boer. q. 228. n. 12. Menoch. conf. 88. n. 43. Paz in prax. tom. 1. tempor. 2. n. 32. Mench. illustr. cōtrouersi. cap. 60. à n. 4. D. Larr. vbi supr. Barbos. in d. l. 1. part. 5. n. 83. vers. Denique ex predi-
cis. ff. sol. mat Gomez. Vaid. lib. 2. prax. quæst. 96. n. 7. Quia, matrimonio constante, nullam habet actionem, d.l. in reb. Pereg. decis. 44. per tota. Azeued. in d.l. 4. n. 15. D. Lar. sup.

⁴⁹ Idem iuri est in artis, siue donatis propter nuptias, Palac. Rub. in d. rubric. §. 17. nu. 16. Azeued. in d. l. 4. n. 17. Paz. vbi proximè, Suar. in l. 1. limit. 1. tit. de las arras, lib. 3. for.
⁵⁰ Sed præscriptio incepta non interrumptur, & si res, quæ præscribatur, detur in dotem, aut donationem propter nuptias, l. si fundum 16. ff. de fund. dotal. imò nec suspenditur, Gregor. Lopez, vbi proximè, Balb. dict. part. 1. sexta principalis, cas. 16. numer. 10. in principio, Azeued. numer. 20. vers. Secundo limitatur. Cum enim mulier, matrimonio durante pro his rebus omnino age-

re prohibeatur, sicut pfo dotalibus, l. vbi adhuc 29. C. de iur. dot. & notant super. laudati DD. (& quod ibi dicitur de donatione propter nuptias, de artis intelligi debet, quæ apud nos in locum illius succelle-
runt, l. 1 in fine, titul. 11. pat. 4. Gut-
tier. pract. libr. 3 quæst. 43. num. 2. Palac. dict. rubric. §. 23. Sanch. de matrimon. libr. 6. disput. 1. num. 1. ei præscriptio nocere non debet. Ex

quo deducitur, quod si maritus in-
ops incipiat esse, ita ut mulier do-
tem suam repeteret, nondum solu-
to coniugio, valeat, iuxta dict. l.
vbi adhuc, l. si constare 25. ff. solu-
to, matrim. quia impedimentum
cessat, præscriptio procedet d. l. in
rebus dict. l. 8. Balb. numer. 10. 14.
Mascard. de probat. conclusi. 153.
num. 11. Azeued. sup. num. 17. Ce-
nall. commun. quæst. 3. numer. 6.
Gratian. in addition. ad decis. 15.
Merlin. de pignorib. lib. 5. quæst. 22.
n. 13. Negulani. eod. tract. dict.
memb. 2. n. 4. Quo casu de iure regio
viri licentia opus non est, Paz dict.
temp. 2. n. 41. Ant. Gom. d.l. 55. n. 3.

⁵² Quid de bonis alijs extra dotem,
seu paraphernalibus dicendum sit, sub
iudice est. Sunt qui affirmant (& magis communiter) mulieri quoad hæc
præscriptionem officere, quoniam
pro eius agere constante matrimonio
non impeditur, impetrata à viro licen-
tia, extorta ve iudiciali præcepto, vel
ab eodem iudice concessa, dict. l. 47.
Taur. quæ est, l. 4. tit. 3. lib. 5. Recopil.
Ita sentiunt, Gutier. d. allegat. 28. n. 7.
Cifuent. in l. 55. Taur. in fine Rode-
ric. Suar. statum referendus, Ioan.
Faber. in dict. leg. 1. C. de bonis
matern. Paz dict. nu. 32. Azeued. in
dict.

dict. l. 4. n. 13. 19. 20. Sed è contra
præscriptionem non currere in para-
phernalibus bonis, docent, Palac.
Rub. in l. 55. Taur. num. 21 vbi Ca-
still. gloss. fin. vers. Adde mulier, Pi-
nel. in d. auth. nisi tricennale, num.
40. cum seqq. consentiunt, Roder.
Xuar. int. 3. tit. de las deudas, lib. 3.
fori, & Paz d. num. 32. quando mar-
itus fæsus est, solitusque in uxorem
animaduertere, quæ sententia magis
æquitati videtur conuenire.

⁵³ Cui non oblitat, quod illa regula:
Ut impedito agere non currat præ-
scriptio, limitatur ab omnibus, quan-
do impeditus potest obstatum re-
montere, argumento cap. fin. de ele-
ction. & l. quibus diebus 40. ff. de cō-
dit. & demonstrat. Barbos. in l. cum
notisimi, §. illud. num. 56. 57. C. de
præscript. 30. annor. Merlin. d. quæst.
22. num. 9. Balb. p. 4. p. 4. priocip. q.
3. num. 8. Socin. Iun. conf. 76. nu. 79.
lib. 1. Impedimentum enim non ex-
cusat, nec tale dici propriè potest,
cum est per impedimentum amovibile,
Bart. in l. ted & per prætorem, §. 2. ff.
ex quib. caus. maior. Menoch. conf.
100. num. 116. 117. Paris. conf. 6. nu.
64. lib. 3. Cyriac. controuersi. 167.
n. 10. tom. 1. Quod cum mulier pos-
sit facere, petita licetia ad agendum,
à viro, vel à iudice, non est cur præ-
scriptio contra ipsam denegetur, l. 3.
4. 5. tit. 3. lib. 5. Recopil. Gutier. al-
leg. 28. num. 6. cum seqq. Azeued.
d.l. 4. num. 30. Nam responderet, li-
mitationem prædictam veram esse,
cum facile impedimentum tolli po-
test, Pinel. in eadem auth. num. 45.
Barbos. num. 34. Méril. num. 19. alio-
qui illud excusat regulariter, Cyriac.
tom. 2. controuersi. 214. num. 20. latè

Decian. cū multis, conf. 18. n. 158. 191.
Flamia. de resignat. lib. 11. q. 13. n. 27.
⁵⁴ Surd. decis. 189. n. 30. Vxor autē
non ceasetur, sine difficultate posse
impedimentū amovere, extorquen-
do à viro suo licentiam ad litigādū ob-
reuerētiā maximā, quā ipsi tenetur ex
hibere, Merl. ibidē, Barbos. n. 34. 39.
43. 52. optimē D. August. homil. 43.
nupti. hoc suadet, vbi: Nulla sit in vno
bis proterbit at, nulla superbia, non contri-
melio a cœruleo, non aliquis inobedientia
sanguinum ancille seruite. Quod si ab
spontaneo viri cōsensu pendet facul-
tas agendi, nil difficultus, quam quod
ab aliena voluntate obtinendum est,
argumento, l. stipulatio ista 38. ff. de
verb. oblig. §. si quis alium, inst. de inu-
til. stipulat. ex quibus iunct. l. impo-
sibilium, ff. de reg. iur. notant Inter-
pretes, impossibile reputari, quod in
alterius est arbitrio, de quo Anton.
Gom. variat. lib. 2. cap. 10. n. 23. D. Co-
uart. in cap. quantus pactum p'z. 5.
de pact. in 6. Gutier. de iuram. con-
firm. p. 1. cap. 44. Donel. lib. 12. com-
mentar. cap. 19. 8c. 21. vbi Osuald.
Cuiac. lib. 12. observation. cap. 36.

⁵⁵ Ex quibus patet, nō esse facile mu-
lieri nuptiæ impedimentum, quod ad
agendum habet, tollere, atque ideo
etia quoad bona paraphernalia sub il-
la regula cōtinetur. Ut impedito age-
re præscriptio non currat, quod ta-
tamen limitarem, nisi solita esset in
iudicio in similibus causis experiti,
nam tunc facile amovere posse im-
pedimentum, verius est.

⁵⁶ Idem iuri est in filio fam. cui
præscriptio non currit, ut ex plu-
rimis probat, Valençuel. confil. 178.
numer. 61. Pinel. in dict. authentica
numer. 45. Rota apud Merlinum vbi
supra

- supra, decisi. 6. num. 10. Cyriac. con-
troneri. 321. num. 57. tom. 2. Valasc.
conf. 130. num. 29. Matienz. in l. 8.
gloss. 9. num. 1. tit. 11. lib. 5. Recopil.
Quod obtinet & si possit præstata per
patrem, aut iudicē, eo renuente, li-
centia, stare in iudicio, nam ob reue-
rentiam, ac metum paternum censem-
tur difficile, impedimentum remoue-
re, sicut de uxore diximus, Pinel. Mer-
lin. & Barbos. vbi proximē. Hac ita
se habent, cum filius fam. sine patris
assensu comparere in iudicio non val-
let, quod regulare est, Menoch. de
recup. remed. 15. num. 315. Paz dicit.
tempor. 2. num. 15. cum sequentibus.
61 Sed si illo non egeat, prescriptionem
ei currere, manifestum est, vt in pecu-
lio castrensi, quasi castrensi, benefi-
cialibus, & similibus, quz notantur
per glossā in cap. fin. de iudic. in 6. &
in l. his nulla 4. ff. cod. tit. Menoch. n.
316. Paz, n. 20. & diximus sup. n. 46.
62 Sed quoad bona aduentitia, quo-
rum ususfructus ad patrem non ex-
pectat, contra filium præscriptionem
currere, communiter receptum est,
Greg. Lop. in l. 8. tit. 29. p. 3. gloss. 4.
Bald. in l. 1. §. ne autem, C. de ann. ex-
cept. Azeued. in dī. l. 4. num. 23.
Suar. supra tit. de las deudas 3. quest.
fol. 58. pag. 1.
63 At circa d. l. 24. partitx, filio fam.
præscriptionē non officere, vt tempo-
ris lapsu excludatur à reuocādo aliena-
tata per patrem virgenti ratione de-
fendi potest: etenim cū prius debeat
patrem conuenire, & bona eius excus-
tere, quam ad extrancos rerum sua-
rum possessores deueniat, hoc maxi-
mum impedimentum est filio prop-
ter metum, ac reuerentiam patris, sub
cuius potestate est constitutus, atque
- ideō succedit regula d.l. i. C. de ana-
nal. except. Vt impedito agere non
currat præscriptio. Quod dūtaxat lo-
cū obtinet, secundū opinionem, quz
habet, posse filium alienata ex aduē-
ticiis statim reuocare, aliās nullo mo-
do ipsi præscriptio currit, cui omni-
no via ad agendum clausa est.
- Cum verō filius desierit esse in 64
potestate, legitimam personam ha-
bet standi in iudicio, tam aduersus ex-
trancos, quam patrem, cui, vt antea,
subditus non est, quare præscriptio ei
officeret ex tunc incipiet absque du-
bio d. authētica, nisi tricennale. Erit 65
tamen necesse agenti contra patrem,
extra cuius est potestatem, veniat à
iudice postulare, sine qua non audi-
etur, imò p̄nam pecuniariam luet, l.
4. S. pr̄tor, ff. de in ius vocando, l. fin.
C. cod. l. 3. tit. 2. l. 4. tit. 3. p. 3. Socin.
regul. 244. Roder. Xuar. in l. 9. titul.
l. lib. 1. fori, quam etiam filia fam.
debet petere quoties aduersus patrē
agere permittitur, Paz d. temp. 2. n. 4
cum seqq. Pichard. in §. penales, à n.
26. inst. de action. Gilchen. in l. fin. n. 5
C. de in ius vocand. Cuiac. obser. lib.
10. c. 10. Ossuald. ad Don. lib. 23. cō-
mēt. c. 2. lit. Y. Idē est de adoptiō pa-
tre, durāte adoptione, Pichar. n. 31. fo-
ster. de success. ab intēst. lib. 5. n. 11. Itē in
naturali, l. parētes, ff. de in ius vocād.
Pichard. n. 27. Similiter, qui de sacro
fonte leuavit, vocari in iudiciū sine ve-
nientia nō posse, docēt Orof. in l. gene-
raliter 13. n. 8. ff. de in ius. voc. vbi Soc.
col. fin. Zaf. ibidē col. 1. & in §. pena-
les, col. 6. inst. de act. Ias. n. 94. Quia
est vt pater spiritualis. Sed filius in-
cestuosus genitorē sine venia trahit
ad iudiciū impunē, Orosc. in d. l. patē-
tes, n. 2. Soci. col. 1. Zaf. in d. §. pena-
les, col. 5.

AD

AD CAP VT Nonum.

SUMMARIUM.

- 1 Recensentur Authors consulendi ad presentem tractatum.
- 2 Alio, que competit, cum res emp-
tit displaceat, redibitoria vocatur.
- 3 Differentia inter venditionem cele-
bratam: Si placuerit. aut: Nisi displa-
ceruit.
- 4 Pactio similis pacto retrovendendi.
- 5 Pactum retrovendendi, si sine pre-
fractione temporis adiiciatur, triginta
annis perit.
- 6 Idem est, si addatur clausula per-
petua, ut denotans.
- 7 Pactum retrovendandi simpliciter
oppositum tempore non perire, qui do-
cent.
- 8 Refertur sententiā docens, clausu-
lam perpetuatis excludere præscrip-
tionem.
- 9 Pacto retrovendendi quomodo li-
bet interueniente, triginta annis ius
redimendi prescribitur, siendum est.
- 10 Mera facultas non aboletur tempo-
re, sed actio, vel ius ei adherens pres-
cribi potest.
- 11 Ius offrendi, quod inter se credi-
tores habent, triginta annis extin-
gitur.
- 12 Ius offrendi ex pacto retroven-
dendi oritur à die contractus.
- 13 Verba quandoconque, perpetuū, &
similia non excludant tricennalem
præscriptionem.
- 14 Præscriptio actionis personalis an-
- procedat cum mala fide debitoris?
- 15 Iure Canonico nulla præscriptio
cum mala fide admittitur.
- 16 Via exequitacione cum mala fide de-
bitoris prescribitur.
- 17 In eo, quis puniri debet, in quo de-
litum.
- 18 Ins redimendi ex pacto retroven-
dendi an cum mala fide emptoris pres-
cribitur?
- 19 Vbi abest peccatum, præscriptio in-
reciuli permissa, canonico non impro-
batur.
- 20 Iure ciuili ad præscriptionem tri-
ginta annorum bonafides non defide-
ratur.
- 21 Explicatur cap. fin. de præscript. in
illis verbis: Omne quod non est ex fiz-
do, &c.
- 22 Heres potest præscribere rem lega-
tam triginta annis ante agitacionem
legati.
- 23 Debitor an possit nulla obstante
præscriptione rem, quam dedit in pig-
nus redimere?
- 24 Debitori possidenti nulla præscripti-
o opponi potest, ne pignus luet.
- 25 Temporalia ad agendum sunt per-
petua ad excipiendum.
- 26 Debitori inopi præscriptio non non
est, quoniam rem pignoris datam pos-
sit luere.
- 27 Quae actiones pro legato compe-
tant, remissione.
- 28 Res ipsa legata non est hy-
potheca subiecta, sicut alia testato-
ris bona.
- 29 Dominicium res legate queritur le-
gatario à tempore mortis, vel adie-
hereditatis.
- 30 Bona heredis non sunt obligata
pro legatis, nisi inventarium facere
omiserit.